

5. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ МІСТ В СИСТЕМІ РОЗСЕЛЕННЯ ЗАКАРПАТТЯ

Голик Й.М., Кіс Н.Ю.

Ужгородський національний університет

Соціальна інфраструктура - сукупність галузей і підприємств, які функціонально забезпечують нормальну життєдіяльність населення.

Соціальна інфраструктура, як і соціальні зв'язки виникають в процесі громадського життя в різних сферах життя людини: *стратифікаційному*, в якому утворюються адміністративні ієрархії представників різних стратифікаційних груп; *демографічному* – родинні зв'язки; *культурному* і т. д..

Науковцями виділені такі сучасні переміщення людей: повсякденні переміщення (маятникова міграція), епізодичні переміщення та беззворотня міграція. Епізодична міграція має підвищувати життєвий рівень людей, має компенсувати нестачу тих умов, які сформувалися на даній території розселення. В наш час, інтенсивно розвивається «позаміське розселення»: між поселеннями, які оточують місто і місцями прикладання праці сформовані трудові зв'язки, які в даний час послаблені.

Цільова структура трудового і культурно-побутового пересування населення є стабільною і не змінюється в часі, незалежно від економіко-географічних умов. Але поряд із тим змінюється соціальний зміст цих пересувань, які виражаються в бажанні людей якісно і комфортно задовільняти свої потреби. Пересування до місць відпочинку під час відпустки та епізодичні культурно-побутові пересування обласного рівня тісно пов'язані з іншими типами міграції. Наприклад, пересування до місць масового короткочасного відпочинку за місто. Сильний вплив на ці пересування мають витрати часу на поїздку.

Дослідження основних принципів формування соціальної інфраструктури проводилися на прикладі системи розселення Закарпаття, а саме охоплювалися прирічкові території об'єднаних територіальних громад: Тячівську, Хустську, Іршавську, Ужгородську і частково Міжгірську (рис.1).

Формування просторової структури малих та середніх міст здійснюється за двома основними напрямками: *розвиток традиційної композиції об'ємно-просторового рішення забудови* (Ужгород, Іршава, Хуст), *формування нового якісного образу міста*. (Воловець, Міжгір'я)

Соціальні зв'язки в системі розселення характеризуються свободою формування. Така свобода обумовлюється тим, що кожна одиниця зв'язків, а такою одиницею є людина, володіє власними критеріями і її поведінка співпадає із цими критеріями. Роль адміністративного впливу на такі процеси відсутня, а управління ними – регулювання розміщення місць прикладання праці, закладів обслуговування, транспортні зв'язки, тобто перетворення просторової структури розселення.

Наукові переосмислення проблем формування системи розселення розкривають складну природу сприйняття людиною часу, яким він володіє. На це сприйняття впливає великий комплекс факторів, і будь-яке теоретичне посилення і

дослідження соціальної інфраструктури дуже наближено розкриває справжні механізми соціальних явищ.

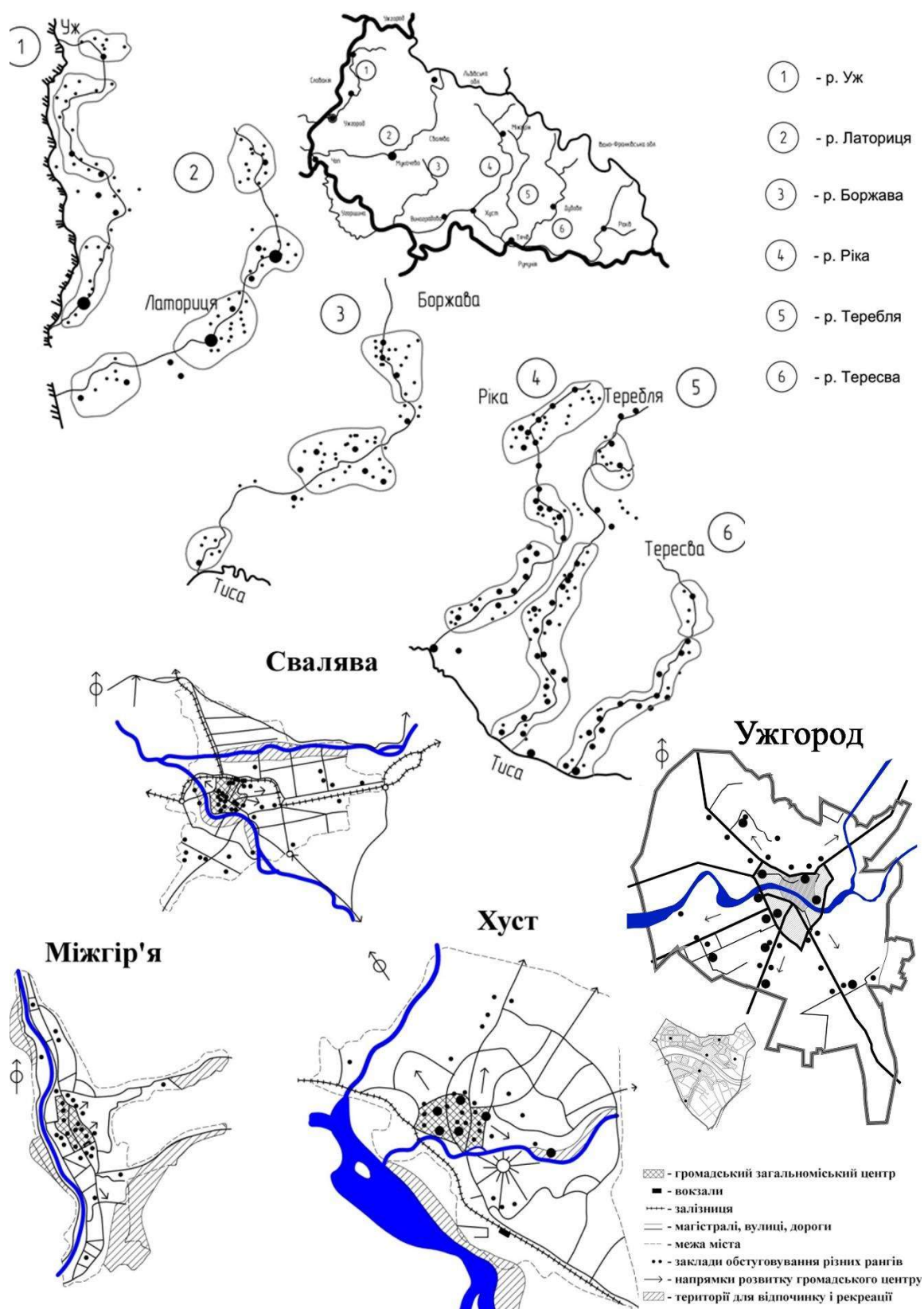

Рис.1.Схеми локальних систем розселення прирічкових територій Закарпаття та соціальна інфраструктура районних центрів